

VI. ULUSAL İŞÇİ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ SONUÇ BİLDİRİSİ

TMMOB Makina Mühendisleri Odası'nın, Adana Şubesi sekretaryalığında düzenlediği VI. Ulusal İşçi Sağlığı ve Güvenliği Kongresi, 21–23 Nisan 2011 tarihlerinde Çukurova Üniversitesi Mithat Özsan Amfisi Konferans Salonlarında başarıyla gerçekleştirilmiştir.

Kongreye 420'si delege, 513'ü konunun ilgilisi olmak üzere 933, toplamda ise 1.000'i aşkın kişi katılmış, düzenlenen sergide 18 firma yer almıştır. MMO, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, TTB, TİSK, TÜRK-İŞ, DİSK, MESS, Limter-İş, üniversiteler, meslek örgütleri, kamu ve özel kurum ve kuruluşları, mühendisler, doktorlar, işçiler, hemşireler, sağlık personeli, teknik personel, meslek yüksekokulu ve mühendislik öğrencileri ve ilgi duyanların katılımıyla yapılan kongrede biri açılış paneli, bir kapanış oturumu, dört konferans, altı özel oturum olmak üzere toplam 18 oturumda 28 bildiri sunulmuştur. Ayrıca sergi alanında 27 poster bildiri sergilenmiştir. Kongrenin panel, konferans ve oturumlarında sunulan bildirimler ile yapılan tartışma ve öneriler sonucu oluşturulan sonuç bildirisi, aşağıda kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

1. İşçi sağlığı ve güvenliği (İSG) ile ilgili ulusal politikaların oluşturulması ve karar alma sürecine TMMOB'ye bağlı ilgili meslek odaları, TTB ve sendikaların katılımı sağlanmalıdır. İSG alanındaki hizmetler kamusal hizmet olarak algılanmalı; ilgili meslek örgütleri, işçi, işveren ve hükümet temsilcilerinin katılımıyla bir koordinasyon mekanizması oluşturulmalıdır.
2. Sosyal hukuk devletinde iş yasaları çalışanların haklarını korumak ve geliştirmek amacını temel ilke edinirken, 4857 sayılı İş Yasası ve sonrasında yapılan bütün düzenlemeler işverenlerin çıkarları doğrultusunda şekillendirilmiştir. Esnek ve kurlsız çalışmayı, işçileri başka işverenlere kiralamayı, taşeronlaştırmayı yasal hale getiren, kıdem tazminatlarını, fazla mesai ücretlerini, sendikal hak ve yetkileri budayan bu yasa ve diğer düzenlemeler yerine konunun taraflarının katılımı ile demokratik bir yasa çıkarılmalıdır. İş mevzuatı, eksenini "insan" olan çağdaş bir yapıya kavuşturulmalıdır.
3. 4857 sayılı İş Yasası ile işçi sağlığı ve güvenliği uygulamalarında "iş güvenliği mühendisliği" yerine "iş güvenliği uzmanı" tanımı getirilerek mühendislik ile teknik elemanlık birbiriyle eşdeğer tutulmuş, iş güvenliği mühendisliği şekli bir yapıya dönüştürülmüştür. İş güvenliği alanında mühendislere de, teknik elemanlara da ihtiyaç vardır, ancak bu ihtiyaç "iş güvenliği mühendisliği" ve "iş güvenliği teknik elemanı" olarak ayrı ayrı tanımlanmalı ve bu yapı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar belirlenmelidir.
4. "İSG Kanun Tasarısı Taslağı"; TMMOB, TTB, sendikalar ve üniversitelerin görüşleri önemsenerek yeniden düzenlenmeli, bu sürecin ardından yasalaşmalıdır. Ayrıca tüm işyerlerinde İş Güvenliği Mühendisi çalıştırma zorunluluğu getirilerek çalışma koşulları yeniden düzenlenmelidir. İş Güvenliği Mühendisleri ücret yönünden işverene bağlı olmamalı, ücret çizelgeleri Bakanlık ve TMMOB'ye bağlı ilgili meslek odalarıyla birlikte belirlenmelidir.
5. 50'den fazla işçi çalıştıran sanayi işletmelerinde tam zamanlı iş güvenliği mühendisi çalıştırılması zorunlu hale getirilmeli. Bu konuda TMMOB'ye bağlı ilgili meslek odaları etkin bir denetim işlevi üstlenmelidir.
6. İSG hizmetleri bütün iş yerlerini ve tüm çalışanları kapsamalıdır. Başta KOBİ'ler olmak üzere 50'den daha az işçi çalıştıran iş yerlerinde iş güvenliği mühendisi istihdam edilmesi ve İSG Kurullarının kurulması yasalarla güvence altına alınmalıdır.
7. Önümüzdeki dönemde, mühendislerin ve doktorların İş Güvenliği konusunda lisans sonrası eğitimlerinin üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki TMMOB'ye bağlı ilgili meslek odaları ve TTB tarafından verilmesi ve sertifikalandırılması, böylelikle çağdaş yaklaşımların ülkemize kazandırılması hedeflenmelidir.
8. İSG Kurullarının işlevsel hale getirilmesi, bu kurulların eğitilmiş ve yetkilendirilmiş kişilerden oluşturulması sağlanmalıdır.

9. İSG Kurulları, tarafların eşit sayıda temsil edildiği demokratik yapılar olarak düzenlenmeli ve tavsiye değil yaptırım gücüne sahip kurullara dönüştürülmelidir.

10. İSG; İş Güvenliği Mühendisi, İşyeri Hekimleri, İşyeri Hemşireleri ve Sağlık Memurlarından oluşan bir ekip tarafından hayata geçirilmektedir. Ancak İSG'ye yönelik hekim ve mühendislerin görevleri, çalışma usul ve esasları yönetmeliklerde bir şekilde belirtilmiş olmasına rağmen, işyeri hemşirelerinin görevleri, çalışma usul ve esaslarının da tanımlanmasında problem bulunmaktadır. 19 Nisan 2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"te sayılan "İş Sağlığı Hemşiresi" görev yetki ve sorumluluklarına ilişkin birçok husus hem kavram olarak, hem de görev olarak iş mevzuatında yer almamaktadır. İşyeri hekimleri, işyeri sağlık memurları ve işyeri hemşirelerinin mesleki bağımsızlıkları sağlanmalıdır.

11. Çalışanlara İSG'yle ilgili sürekli eğitim verilerek bilinçlendirilmelidir. Eğitim almamış çalışana işbaşı yaptırılmamalıdır. Bu eğitimler özerk olmalı ve ilgili meslek örgütleri tarafından verilmelidir.

12. Ağır ve tehlikeli işlerde çalışanlar için alınması gerekli meslek eğitimi TMMOB'ye bağlı ilgili Meslek Odaları tarafından verilmeli ve sertifikalandırılmalıdır.

13. Eğitim ve öğretim müfredatı, ortaöğretimden başlanarak İSG konusunu da içerecek şekilde yeniden düzenlenmeli, bütün okullarda İSG eğitimi yapılmalı, üniversitelerin ilgili fakültelerinde İSG kürsüleri kurulmalı, tüm çalışanlar hak ve sorumlulukları konusunda sürekli olarak bilinçlendirilmelidir.

14. Çalışanlar ile işverenler arasında İSG duyarlılığı ve bilincinin oluşması sağlıklı ve güvenli işyerinin oluşumu ile paralellik taşımaktadır. Bunun için de güvenlik kültürü, aile kültürü ve toplumsal işçi sağlığı ve kültürü bir arada oluşturulmalı ve özendirilmelidir.

15. SGK tarafından yayımlanan İş Kazası ve Meslek Hastalıkları İstatistikleri, özellikle tespit edilen meslek hastalığı sayısı gerçekleri yansıtmaktan çok uzaktadır. Meslek Hastalıkları Hastanesi sayısının artırılması, hekim, işçi eğitimi dahil, meslek hastalıklarının tespitine yönelik çalışmalar ivedilikle yapılmalıdır.

16. Mesleki Kas İskelet Hastalıkları; çalışanın iş memnuniyetini, moralini, verimliliğini olumsuz etkileyen önemli sağlık sorunlarından biridir. Bu hastalıkların sonuçlarından korunmak için bilimsel çalışmalar yapılmalıdır.

17. Dünyada ve ülkemizde ürkütücü boyutlara ulaşan çocuk emeği sömürsü ortadan kaldırılmalı, çocuk işçiler rehabilite edilerek, eğitime yönlendirilmelidir.

18. Ucuz işgücü olarak görülen kadın ve emeğine yönelik tüm olumsuz uygulamalar kaldırılarak eşit işe eşit ücret sağlanmalıdır.

19. Ülkemizde her konuda olduğu gibi İSG konusunda da sağlıklı veri ve bilgi toplanamamaktadır. İşyerlerinde kaza ve meslek hastalıklarına ait bilgiler bir veri tabanında toplanmalı, bu bilgilerden ölçme ve değerlendirme amaçlı yararlanılmalıdır.

20. İSG konusunda çalışma koşulları ve bu koşullar arasındaki nedensel ilişkileri araştırmak için, bilimsel araştırma yapacak araştırma kurumları oluşturulmalı, eğitim kurumları özendirilmelidir.

21. İSG önlemleri işyeri mekanı, teknoloji, üretimde kullanılan hammadde, üretilen ürün, ergonomi v.b. konular daha proje aşamasında planlanmalıdır. İSG'nin en önemli bileşeni olan "ergonomi" sadece İSG alanında değil, her insanın yaşam felsefesi olmalı ve bir devlet politikası haline getirilmelidir.

22. Üretim sürecinde kullanılan ekipmanlar ve kişisel koruyucu donanımları İSG standart ve mevzuatına uygun olarak üretilmeli ve temin edilmelidir. Standart dışı malzemelerin piyasaya girişi ve sunumu engellenmeli ve bu konuda meslek örgütleri, TSE ve ilgili Bakanlıklar kanalıyla bir denetim ağı oluşturulmalıdır.

23. Kazaların tekrarlanmasını önleyecek önlemlerin geliştirilmesi ve sisteme kazandırılmasını hedefleyen reaktif yaklaşımlar yerine, operasyonlardaki tehlikeleri inceleyerek "nelerin yanlış

gidebileceğini?" araştıran, önceden öngören, sonraki aşamada "daha başka neler olabilir" sorusuna yanıt arayan Risk Esaslı Yönetim anlayışı ön plana çıkarılmalıdır.

24. İş güvencesi ile iş güvenliğinin birbirini tamamladığı gerçeğinden hareketle, tüm çalışanlar insana yakışır "norm ve standartta" bir sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınmalıdır. Sigortasız ve sendikasız çalıştırma önlenmeli, kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınmalıdır. Sendikalaşmanın önündeki engellerin kaldırılması, çalışanların sosyal ve ekonomik yaşamlarının iyileştirilmesi sağlanmalıdır.

25. İSG denetimlerinde ulaşılan işyeri ve işçi sayısı arttırılmalı, riskli iş kollarında denetimin etkinliği yeni denetim yöntemlerinin uygulanması ile desteklenmeli, her alanda olduğu gibi bilim ve teknolojiadaki gelişmeleri izlemeleri için denetim elemanlarına daha fazla imkânlar sağlanmalıdır. Önlem almayan işverenler için uygulanacak yaptırımlar caydırıcı hale getirilmelidir.

26. Koruyucu sağlık hizmetleri yerine tedavi edici sağlık hizmetlerinin öncelik verildiği uygulamalar ve aile hekimliği uygulamalarından vazgeçilmelidir. Sağlık ocakları kapatılmayarak koruyucu sağlık hizmetleri geliştirilmelidir.

27. İSG uygulamaları toplumun tüm çalışanlarını kapsamalıdır.

28. İş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilmesi için işyerlerinde "önce insan, önce sağlık, önce işçi güvenliği" anlayışı yerleştirilmeli, tüm üretim süreçlerinde öncelik İSG önlem ve uygulamalarında olmalıdır.

TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI